

KONYA HACI ÖMERLER CAMİİ ve SON RESTORASYON SÜRECİ

Muhammed Muammer KÜÇÜKKIRLI¹

MAKALE BİLGİSİ

Gönderim Tarihi : 20.12.2023
Kabul Tarihi : 02.06.2024
E-Yayın Tarihi : 15.06.2024

Anahtar Kelimeler:

Geç Osmanlı Dönemi
Konya Hacı Ömerler Camii
Mimari
Restorasyon
Sanat Tarihi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

ÖZ

Konya, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış önemli bir yerleşim yeridir. Yerleşik yaşamdan günümüze kadar farklı dönemlere ait çeşitli türlerde inşa edilmiş pek çok mimari yapı bulunmaktadır. Türklerin Anadolu'ya girmesiyle Müslüman Türk şehri haline gelmiş ve günümüze kadar şehirde çok fazla cami ve mescit inşa edilmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkent olmasıyla birlikte oldukça önem kazanmış ve bu dönemde pek çok mimari eser meydana getirilmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti sonrasında Karamanoğulları Beyliği döneminde de benzer şekilde yapılar inşa edilmiştir. Osmanlı döneminde ilk eserler klasik dönemde görülmekte ve geç dönemde de sayı bakımından artarak devam etmektedir. Bu dönemde Konya'da inşa edilen camiler Osmanlı döneminde taşra üslubunu anlamamız açısından oldukça önem arz etmektedir. Konya Hacı Ömerler Camii, 1906 yılında dikdörtgen planlı olarak taştan yapılmış üzeri içten kubbe, dıştan kırma çatı ile örtülmüş, kuzeyinde dikdörtgen planlı avlusu bulunan bir geç Osmanlı dönemi eseridir. Cami, Konya merkezde bulunan bu ölçekteki geç dönem camileri içerisinde özgün avlu döşemesi, bağdadi kubbesi ve kubbesindeki dönemin üslubunu yansıtan özgün kalem işi süslemeleriyle oldukça önemlidir. Zaman içerisinde geçirdiği onarımlarda özgün haline uygun olmayan uygulamalar ve eklemeler yapılmıştır. 2020 yılında yapılan cephe sağlıklaştırma çalışmaları ile cami dıştan büyük ölçüde özgün görünümüne kavuşturulmuş ancak içerisinde herhangi bir onarım yapılmamıştır. Dış cephe restorasyonu biten cami 2022 yılında yeniden ibadete açılmıştır.

Kaynakça Gösterimi: Küçükırlı, M. M. (2024). Konya hacı ömerler camii ve son restorasyon süreci. *Journal of Turkish Academic Novelty*, 1 (1), 39-61.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Bölümü, e-posta: muhammedmuammer@gmail.com

KONYA HACI ÖMERLER MOSQUE AND LATEST RESTORATION PROCESS

 0009-0002-8779-4693

ARTICLE INFO	ABSTRACT
<p>Received : 20.12.2023 Accepted : 02.06.2024 Online Published : 15.06.2024</p>	<p>Konya is a significant settlement that has hosted different civilizations from prehistoric times to the present day. There are many architectural structures of various types built from different periods, from settled life to the present day. With the Turks entering Anatolia, it became a Muslim Turkish city, and many mosques and masjids have been built in the city until today. It gained great importance when it became the capital of the Anatolian Seljuk State, and many architectural works were created during this period. After the Anatolian Seljuk State, similar structures were built during the Karamanoğulları Principality period. During the Ottoman period, the first works were seen in the classical period and continued to increase in number in the late period. The mosques built in Konya during this period are very important in terms of understanding the provincial style in the Ottoman period. Konya Hacı Ömerler Mosque is a late Ottoman period work built in 1906 with a rectangular plan made of stone, covered with a dome on the inside and a hipped roof on the outside, and with a rectangular planned courtyard in the north. The mosque is very important among the late-period mosques of this scale located in the centre of Konya, with its original courtyard flooring, Baghdadi dome and original hand-carved decorations reflecting the style of the period on its dome. During the repairs it has undergone over time, applications and additions have been made that are not compatible with its original state. With the facade rehabilitation works carried out in 2020, the mosque was largely restored to its original appearance on the outside, but no repairs were made inside. The mosque, whose exterior restoration was completed, was reopened for worship in 2022.</p>
<p>Keywords: Late Ottoman Period Konya Hacı Ömerler Mosque Architecture Restoration Art History</p>	
RESEARCH ARTICLE	

Citation Information: Kuçukkırlı, M. M. (2024). Konya hacı omerler mosque and latest restoration process. *Journal of Turkish Academic Novelty*, 1 (1), 39-61.

GİRİŞ

Konya, tarih öncesi çağlardan günümüze kadar pek çok farklı medeniyete ev sahipliği yapmış önemli bir yerleşim yeridir. Türklerin Anadolu'ya girmesinden kısa bir süre sonra fethedilerek Müslüman Türk şehri haline gelmiş ve yaklaşık çeyrek asır sonra Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. Anadolu Selçuklu sonrasında Karamanoğulları Beyliği'nin hüküm sürdüğü şehir, Fatih Sultan Mehmed'in Karamanoğulları Beyliği'ne son vermesiyle birlikte Osmanlı hakimiyetine geçmiştir.

Birçok medeniyetin yaşam sürdüğü şehirde ilk mimari faaliyetler yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte başlamıştır. Yerleşik yaşamdan günümüze kadar farklı dönemlerde meydana getirilen çeşitli türdeki mimari yapılar, şehrin tarihsel ve kültürel kimliğini oluşturarak bu kimliğin günümüze aktarılmasında önemli rol oynamıştır.

Geçmişten günümüze kadar inşa edilen yapılara ve yapı türlerine ihtiyaç etkeni dışında gelenek, görenek ve inanç sisteminin etkisi büyük olmuştur. Şehirlerin dönem içerisindeki hiyerarşik konumları da imar ve inşasındaki en önemli belirleyici unsurlardır. Türklerin Anadolu'ya girmesiyle Müslüman Türk şehri haline gelen Konya, Anadolu Selçuklu Devleti'ne başkent olmasıyla birlikte oldukça önem kazanmıştır. Başkent olması sebebiyle bu dönemde şehrin imar ve inşasına bilhassa özen gösterilerek çeşitli türlerde pek çok mimari eser meydana getirilmiştir. Bu yapı türlerinden en önemlisi inanç ve saltanatın sembolü olan camilerdir. Camilerin plan, malzeme ve süsleme özellikleri, banilerinin kimliği ve maddi gücüne bağlı olarak şekillenmiştir.

Konya'da klasik Osmanlı döneminden günümüze ulaşan camiler genellikle devletin ileri gelenleri veya maddi gücü yerinde olanlar tarafından yaptırılmıştır. Geç Osmanlı döneminde ise camiler genellikle yerel halk tarafından, imkanları doğrultusunda yaptırıldığı için plan, malzeme ve süsleme özellikleri bakımından daha mütevazı yapılardır. Bu dönemde Konya'da inşa edilen camiler Osmanlı döneminde taşra üslubunu anlamamız açısından oldukça önem arz etmektedir.

Konya Hacı Ömerler Camii de Konya'daki geç Osmanlı dönemi camileri içerisindeki önemli örneklerdendir. Cami, yakın zamanda restorasyon geçirdiği için restorasyon süreciyle birlikte incelenmiştir.

1. Konya Hacı Ömerler Camii

Hacı Ömerler Camii, Konya'nın Karatay İlçesi, Akçeşme Mahallesi, Mahmut Dede Sokak üzerinde yer almaktadır. Doğu cephesinde yer alan Türkçe kitabeye göre R.1322/M.1906 yılında inşa edilmiştir. Bazı kaynaklarda geçen bilgilere göre Pir Esat Vakfı tarafından yaptırılmıştır (Altın, 2009, s. 190).

Cami, dıştan dışa 9.55 x 11.42 m. ölçülerinde boyuna dikdörtgen planlı harim ve harimin kuzeyindeki enine dikdörtgen planlı avludan oluşmaktadır (Çizim 1). Dikdörtgen planlı harim, içten bağdadi kubbe, dıştan oluklu sac levhalarla kaplı kırma çatı ile örtülüdür (Çizim 2-3). Yığma tekniğinde moloz sille taşından inşa edilmiş, köşelerde daha düzgün kesitli taşlara yer verilmiştir. Cephe duvarları önceki süreçte yapılan onarımlarda çimento harçla sıvanmış, subasman seviyesine kadar siyaha, geri kalan bölümü de sarıya boyanmıştır. Pencere alt ve üst hizasında yapının tüm cephelerini çeviren ahşap hatıllar bulunmakta, camiyi dört yönde çatının uzantısı olan ahşap saçaklar kuşatmaktadır (Fotoğraf 1-12).

Caminin kuzeyinde bulunan avlusuna sonraki dönemlerde yapılan onarımlarda metal-cam bölmeli, üzeri içte ahşap, dışta oluklu sac örtülü müstemilat yapılmıştır. Bu kısım bir ön giriş mekânı, depo ve ayakkabılıkların bulunduğu bölümlerden oluşmaktadır. Müstemilat yapılan son onarımda kaldırılmıştır (Fotoğraf 13-14).

Duvar kalınlığı 65 cm. olup yapı çift cidarlı pencerelerle kapatılmıştır. İç cidar ahşap, dış cidar ise demir doğramadan yapılmış olup ikisi de özgün değildir. Diğer örneklerden hareketle, iç cidarda pencere bulunmazken buradaki pencereler sonradan eklenmiş olmalıdır. Bütün pencerelerin kenarları yapı malzemesinden farklı olarak tuğla malzeme ile örülmüş, alt kısımlarına blok taştan denizlik yerleştirilmiştir. Pencere açıklıkları uzun sivri kemerli olup şevli bir düzenlemeye sahiptir (Fotoğraf 15-16). Güneyde mihrabın sağında ve solunda, kuzeyde girişin sağında ve solunda olmak üzere ikişer tane, doğu cephede üç, ayrıca mihrap duvarının orta üst kısmında yuvarlak bir tepe penceresi ve kuzeyde girişin üzerinde de küçük üçgen bir pencereye yer verilmiştir. Bu simetrik pencere planlamasına göre caminin batı cephesinde de üç pencere olmalıysa da caminin batıda hiç penceresinin bulunmaması günümüzde olduğu gibi daha önceleri de batı cephenin yapılarla bitişik olduğu varsayımını doğurmaktadır. Diğer bir ihtimal ise burada var olan pencerelerin daha sonradan kapatılmış olmasıdır (Küçükırlı, 2020, s. 18)

Harime tek giriş, kuzey cephede mihrabın tam karşısındaki dikdörtgen açıklıkla sağlanmıştır. Harim girişinin önüne sonradan eklenen müstemilata giriş ise doğudan, caminin kuzey cephe duvarına ilişik demir kapıdan sağlanmıştır. Harime giriş kapısı ahşap malzmeden çift kanatlı ve tablalı olarak yapılmıştır. Simetrik kapı kanatları üstte ikişer uzun, altta birer kısa dikey dikdörtgen, ortada ise birer yatay dikdörtgen olmak üzere toplam sekiz bölüme ayrılmış, içleri kabartma şeklinde silmelerle hareketlendirilmiştir. Kapının çerçeveleri turkuaz orta kısımları ise koyu kahverengiye boyanmış haldedir (Fotoğraf 17-18).

Harim duvarları sıvalı şekilde oldukça sade bir görünüme sahiptir. Sonraki dönemlerde duvarlar belli bir yüksekliğe kadar ahşap lambri ile kaplanmıştır (Fotoğraf 19-20).

Harimi içten örten bağdadi kubbe, kısa yuvarlak bir kasnak ile beden duvarlarına oturmakta olup kubbeye geçiş dört köşede bulunan Türk üçgenleri ile sağlanmıştır (Çizim 3). Kubbe içerisi geç dönem karakteristiğinde kalem işi tekniğiyle bezenmiştir. Ağırlıklı olarak açık mavi ve kahverengi tonları kullanılmıştır. Merkezde bir madalyon ve madalyondan kenarlara doğru dağılan sekiz kahverengi iri çizgiyle kubbe içerisi mavi renkli dilimlere ayrılmıştır. Dilimlerin her köşesinde bitkisel süslemelere yer verilmiştir. Kubbenin etekleri de kahverengi iri çizgilerle sınırlandırılmıştır. Kahverengi çizgiler üzerinde belli aralıklarla yerleştirilmiş beş kollu yıldız motifleri bulunmaktadır. Kubbe merkezindeki madalyonun içerisi; dört yöne doğru bakan kandiller, akantus yaprakları ve lotus gibi bitkisel ve nesnel süslemelere sahiptir. Kubbe bezemesinde genel hatlarıyla güneş ve güneşten dağılan ışın demeti sembolize edilmiştir (Fotoğraf 21-22).

Girişin hemen sağındaki merdivenlerden caminin kuzeyindeki iki saflık ahşap mahfil katına çıkılmaktadır. Dar mahfil katı, kuzey-güney doğrultusunda atılmış tali kirişlere, tali kirişler mahfilin kenarlarındaki doğu-batı doğrultusunda uzanan iki ana kirişe, ana kirişler ise altısı duvara bitişik ikisi bağımsız, toplam sekiz kare kesitli ahşap direğe oturmaktadır. Mahfil katının harime bakan kenarında ahşap korkuluk bulunmaktadır (Fotoğraf 23).

Mahfile çıkan merdivenlerin hemen yanında sonradan ahşap ile kapatılarak oluşturulmuş küçük imam odası bulunmaktadır. İmam odasındaki merdiven altına açılan dolap kapaklarının arkasında, caminin kuzey ve batı duvarlarındaki kalem işi süslemeler görülmektedir. Kalem işi süslemeler oldukça silinmiş ve tahrip olmuştur (Fotoğraf 24). Harimin kuzeydoğu köşesinde dikdörtgen bir alan sonradan demir doğramadan camekânla kapatılarak kışlık bölüm olarak yapılmıştır (Fotoğraf 20).

Caminin mihrabı, güney duvarın ortasında bulunmakta ve harime doğru hafif taşıntı yapmaktadır. Dikdörtgen ters "U" biçimli mihrap, taştan yapılmış ve yağlı boya ile bezenmiştir. Mihrap bezemesi daha sonradan yenilenmiştir. Ters "U" biçimli silmeli mihrap bordürü ve yarım daire mihrap nişi içerisi beyaza boyanmıştır. Niş içerisinde üst bölümde kahverengi renkte yarasa kanatlarını andıran püsküllü bir perde motifi bulunmaktadır. Kavsara kısmı yeşile boyanmış olup

üzerinde bir rozet içerisine yerleştirilmiş ters gül motifi bulunmaktadır. Onun da üzerinde, alınlıkta bulunan kitabelik kısmında siyah renkle kabartma olarak yazılmış "Küllemâ dehale aleyhâ Zekerıyyal Mihrabe" şeklindeki mihrap ayeti ve altında H. 1330 tarihi yazmaktadır. Mihrabın ters "U" şeklindeki dış kenar bordüründe, gri renkli zemin üzerine siyah renkte yazılmış Ayet-el Kürsi, mihrabı kuşatmaktadır (Altın, 2009, s. 191; Fotoğraf 25).

Caminin güneybatı köşesinde yer alan ahşap minberi özgün olmayıp, sonradan yapılmıştır. Minberde kafes, çakma-yapıştırma ve oyma teknikleri kullanılmıştır. Bursa kemerli giriş üzerinde Kelime-i tevhid yer almakta üst bölümde ise ok ucu şeklinde sıralı dendanlardan oluşan tepelikle son bulmaktadır. Üçgen yan aynalık ve aynalık altında kare, dikdörtgen ve üçgen şekiller bulunmaktadır. Minberin korkuluk kısmı kafes tekniğinde üçgen ve dikdörtgenlerden ibarettir. Bursa kemerli köşk bölümü üzeri piramidal kasnak ve külah ile örtülüdür (Fotoğraf 26).

Güneydoğu köşede yer alan ahşap poligonal kürsü özgün olmayıp sonradan yapılmıştır. Poligonal kürsü, altta aşağı doğru daralan payanda ile duvara sabitlenmiştir. Kürsü korkuluğunda dikdörtgen ve kare şekiller oluşturulmuştur (Fotoğraf 27).

2. Konya Hacı Ömerler Camii Restorasyonu

Hacı Ömerler Camii'nin bilinen ilk onarımları 1967 ve 1974 yıllarında yapılmıştır. Özellikle caminin 1974 yılında köklü bir onarım geçirdiği bilinmektedir. Caminin son restorasyon çalışması 2020 yılında Karatay Belediyesi tarafından yürütülen "Mahmut Dede Sokak Cephe Sağıklaştırma Projesi" kapsamında gerçekleştirilmiştir. Mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait olan caminin yalnızca dış cephesi restore edilmiş olup iç kısmında henüz bir onarım yapılmamıştır.

Cami ilk ziyaret edildiği dönemde restorasyon faaliyetleri başlamış, son ziyaret edildiğinde ise bitmiştir. Bu süreç içerisinde de yine farklı tarihlerde ziyaret gerçekleştirilerek restorasyon süreci boyunca yapıda meydana gelen değişiklikler yakından takip edilmiş ve incelenmiştir. Yapıdaki bu değişikliklerin görülmesi açısından fotoğraflar ilgili bölüme, önce ve sonra şeklinde karşılaştırmalı olarak eklenmiştir (Fotoğraf 1-18).

Cami önceden sarı renkte sıvalı bir biçimdeyken restorasyonlar sırasında sıva raspa yapılarak moloz taş malzeme görüntüsü ortaya çıkarılmıştır. Moloz taşlar arasında zamanla yok olmuş olan dolgu veya harçlar horasan derz olarak yenilenmiştir. Pencerelelerin etrafındaki tuğlalar yenilenmiş ve yüzey temizliği ile caminin özgün cephe tasarımı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Doğu cephenin güney ucunda camiye bitişik halde elektrik panosu bulunmaktadır. Panonun camiye bitişik olan arka kısmı sıva raspa yapılmadan olduğu gibi sıvalı halde bırakılmıştır. Camideki ahşap saçak ve hatıllar yenilenerek belirgin hale getirilmiştir. Oluklu sac levhalarla kaplı olan kırma çatının sac levhaları kaldırılarak alaturka kiremit döşenmiştir. Caminin dıştaki demir doğrama olan pencereleri ahşap doğrama ile demir korkulukları da lokma demir korkuluklarla değiştirilmiştir.

Kentsel dönüşüm faaliyetleri çerçevesinde caminin etrafında bulunan ve sonradan camiye bitişik şekilde yapılan birimler ortadan kaldırılmıştır. Camideki en büyük değişimlerden birisi de kuzeyinde avlu üzerinde bulunan muhdes yapının kaldırılması ve bu bölümün çimento sıva ve fayans döşeme gibi uygulamalardan arındırılarak cami avlusunun ortaya çıkarılmasıdır. Bu kısım kaldırıldıktan sonra girişin hemen önüne üzeri kiremit örtülü, ahşap sundurma eklenmiştir. Sundurma güneyde harimin kuzey duvarına, kuzeyde ise kare kesitli iki ahşap direğe oturmaktadır.

Avluya eskisine nazaran görsel nitelikte bir demir kapı ve avlu duvarları üzerine demir korkuluk yapılmıştır. Bu kapıdan sonra, kot farkı sebebiyle iki basamak çıkılarak avluya ulaşılmaktadır. Avlunun kuzeybatı köşesine bir de abdestlik yapılmıştır.

Enine dikdörtgen planlı avlunun zeminindeki sille taşlarından oluşan özgün döşemesi ortaya çıkmıştır. Avludaki taşlardan birinin üzerine "1967" tarihi kazınmış olup bu tarih kuvvetle muhtemel önceki onarımı ifade etmektedir. Çift kanatlı biçimdeki harime giriş kapısının, turkuaza boyalı olan tabla çerçeveleri, tablalarla uygun biçimde koyu kahverengiye boyanmıştır. Ayrıca kapının faal bir biçimde giriş için kullanılan kanadının olduğu kısımda ahşap eşğin kullanıma bağlı olarak zaman içerisindeki aşınması göze çarpmaktadır. Ahşap eşik, boya-cila işleminden sonra aynı şekilde kullanıma sunulmuştur.

Restorasyon sırasında caminin kubbesinin bağdadi tekniği ile yapılmış olduğu kesinleşmiştir. Caminin bağdadi kubbesi, bu denli kalem işi süslemelerle kaplıyken duvarlarda kalem işi görülmemesi alışılabilir bir durum değildir. Diğer camilerle de kıyaslandığında caminin duvarlarında ve geçiş ögelerinde de kalem işi süslemelerin olabileceği göz ardı edilmemelidir. Harimin kuzeybatı köşesinde görülen kalem işi süslemeler de bu varsayımı desteklemektedir. Bu durumun kesin bir sonuca ulaşması için harim duvarlarında titizlikle sıva raspası yapılması gerekmektedir.

Caminin dış cephe restorasyonu yapılmış ancak iç kısmında henüz bir çalışma yapılmamıştır. Harimde yer yer çatlama, dökülme ve yarıma gibi tahribatlar baş göstermiştir. Bundan dolayı iç bölümde de onarım ihtiyacı hasıl olmuştur.

SONUÇ

Konya Hacı Ömerler Camii, M. 1906 yılında dikdörtgen planlı olarak sille taşından yapılmış üzeri içten bağdadi kubbe, dıştan kırma çatı ile örtülmüş bir geç Osmanlı dönemi eseridir. Cami, Konya merkezde bulunan bu ölçekteki geç dönem camileri içerisinde özgün avlu döşemesi, bağdadi kubbesi ve kubbesindeki dönemin üslubunu yansıtan özgün kalem işi süslemeleriyle oldukça önemlidir. Harim duvarlarında da kalem işi süsleme olabileceğine dair izler bulunmaktadır.

2020 yılında yapılan cephe sağlıklaştırma çalışmaları ile cami dıştan büyük ölçüde özgün görünümüne kavuşturulmuş ancak içerisinde herhangi bir onarım çalışması yapılmamıştır. Dış cephe restorasyonu biten cami 2022 yılında yeniden ibadete açılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Yapmış olduğum bu çalışmada sunmuş olduğum veri ve analizleri, elde ettiğim bilgileri, belgeleri ahlaki kurallar ve akademiye uygun kurallar çerçevesinde elde ettiğimi bildiririm. Yine elde ettiğim tüm bilgileri, dokümanları ve neticeleri bilimsel kaynaklardan etik kurallarına uyararak yararlandığımı bildiririm. Yaptığım çalışmamda faydalandığım tüm eserlerin uygun atıflarda bulunarak kaynak gösterimi yaptığımı ve kullandığım verilerde bir farklılık oluşturmadığımı, çalışmamın özgünlük yönünden uygunluğunu bildiririm. Aksi bir hal ortaya çıktığında aleyhime oluşacak her türlü hak kayıplarını kabul ettiğimi açıklarım.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Hazırlanmış olan bu çalışma sadece bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu makalede etik kurul iznine gerek yoktur. Etik kurul kararı gerekmediğine ilişkin ıslak imzalı onam formu sistem üzerindeki makale süreci dosyalarında yer almaktadır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanmasında çıkar çatışması yaşanacak herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

Altın, Y. (2009). *Konya'daki Geç Dönem Osmanlı Camileri* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi. Baykan Mimarlık.

Dursun, N. (2020). *Hacı Ömerler Camii*. <https://www.konyapedia.com/makale/2214/haci-omerler-camii> adresinden 28.11. 2023 tarihinde alınmıştır.

Küçükkırlı, M. (2020). *II. Abdülhamid Dönemi Konya Merkezdeki Camiler* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Konya is an important settlement that has hosted different civilizations from prehistoric times to the present day. After the Turks entered Anatolia, it became a Muslim Turkish city and gained great importance as the capital of the Anatolian Seljuk State. Since it was the capital, many architectural works of various types were created during this period. Mosques, one of these building types, were shaped depending on the identity and financial power of the builder. In the late Ottoman period, mosques were generally more modest structures, as they were built with the local people's own resources. The mosques built in Konya during this period are very important in terms of understanding the provincial style in the Ottoman period. Konya Hacı Ömerler Mosque is one of the important examples of late Ottoman period mosques in Konya. The mosque has recently undergone restoration.

Hacı Ömerler Mosque is located on Mahmut Dede Street, Karatay District of Konya. According to the Turkish inscription on the eastern façade, it was built in R.1322/A.D.1906. The mosque consists of a longitudinally rectangular-planned harim and a transversely rectangular-planned courtyard to the north of the harim. The rectangular planned harim is covered with a bagdadi dome on the inside and a hipped roof covered with corrugated metal sheets on the outside. It was built from rubble stone in the masonry technique, and stones with smoother sections were used in the corners. During the previous repairs, the facade walls were plastered with cement mortar and painted black up to the sub-base level, and the remaining part was painted yellow. There are wooden beams surrounding all facades of the building at the upper and lower levels of the windows, and wooden eaves surround the mosque in four directions. The edges of all the windows are made of brick, a different material than the building material. The window openings have long pointed arches and a bevelled arrangement.

During subsequent repairs, an outbuilding with metal and glass partitions was built in the courtyard to the north of the mosque. The outbuilding is entered from the east through the door attached to the northern façade wall of the mosque. The entrance to the mosque is provided through a double-winged wooden door in the north, directly opposite the mihrab.

The harim has a very plain appearance, with its walls plastered. The dome covering the harim from the inside rests on the body walls, and the transition to the dome is provided by Turkish triangles at the four corners. The interior of the dome has vegetal and objective hand-carved decorations characteristic of the late period. In the dome decoration, the sun and rays are generally symbolized.

The stairs to the right of the entrance lead to the wooden gathering floor in the north of the mosque. Right next to the stairs is a small imam's room, which was later covered with wood. Behind the cabinet doors in the imam's room, the hand-drawn decorations on the north and west walls of the mosque can be seen. The hand-carved decorations have been largely erased. A

rectangular area in the northeast corner of the harim was later separated as a winter section with an iron-glass partition.

The mihrab of the mosque is located in the middle of the south wall. The mihrab is made of stone and decorated with oil paint. There is a brown tasselled curtain motif resembling bat wings in the upper part of the mihrab niche. The mihrab verse and the date H.1330 are written on the mihrab inscription. Ayet-el Kursi, written on the outer border of the mihrab, surrounds the mihrab. The wooden pulpit located in the southwestern corner of the mosque and the wooden polygonal lectern located in the southeastern corner are not original and were built later.

The first known repairs of Hacı Ömerler Mosque were made in 1967 and 1974. It is known that the mosque, in particular, underwent a radical renovation in 1974. The last restoration work of the mosque was carried out in 2020.

The yellow plaster of the mosque was scraped during the restorations, revealing the appearance of rubble stone material. The fillings among the rubble stones that had disappeared over time were renewed. The bricks, wooden beams and eaves around the windows were renewed, and the original facade design of the mosque was tried to be revealed by cleaning the surface. The sheets of the roof, which were covered with corrugated sheet metal sheets, were removed, and Turkish-style tiles were laid. External windows and railings were replaced.

The later structures adjacent to or around the mosque have been eliminated. One of the biggest changes in the mosque is the removal of the outbuildings on the courtyard and revealing the courtyard. After this part was removed, a tiled, wooden porch was added in front of the entrance, and an ablution area was built in the northwest corner of the courtyard. An iron gate was built in the courtyard and an iron railing was built on the courtyard walls.

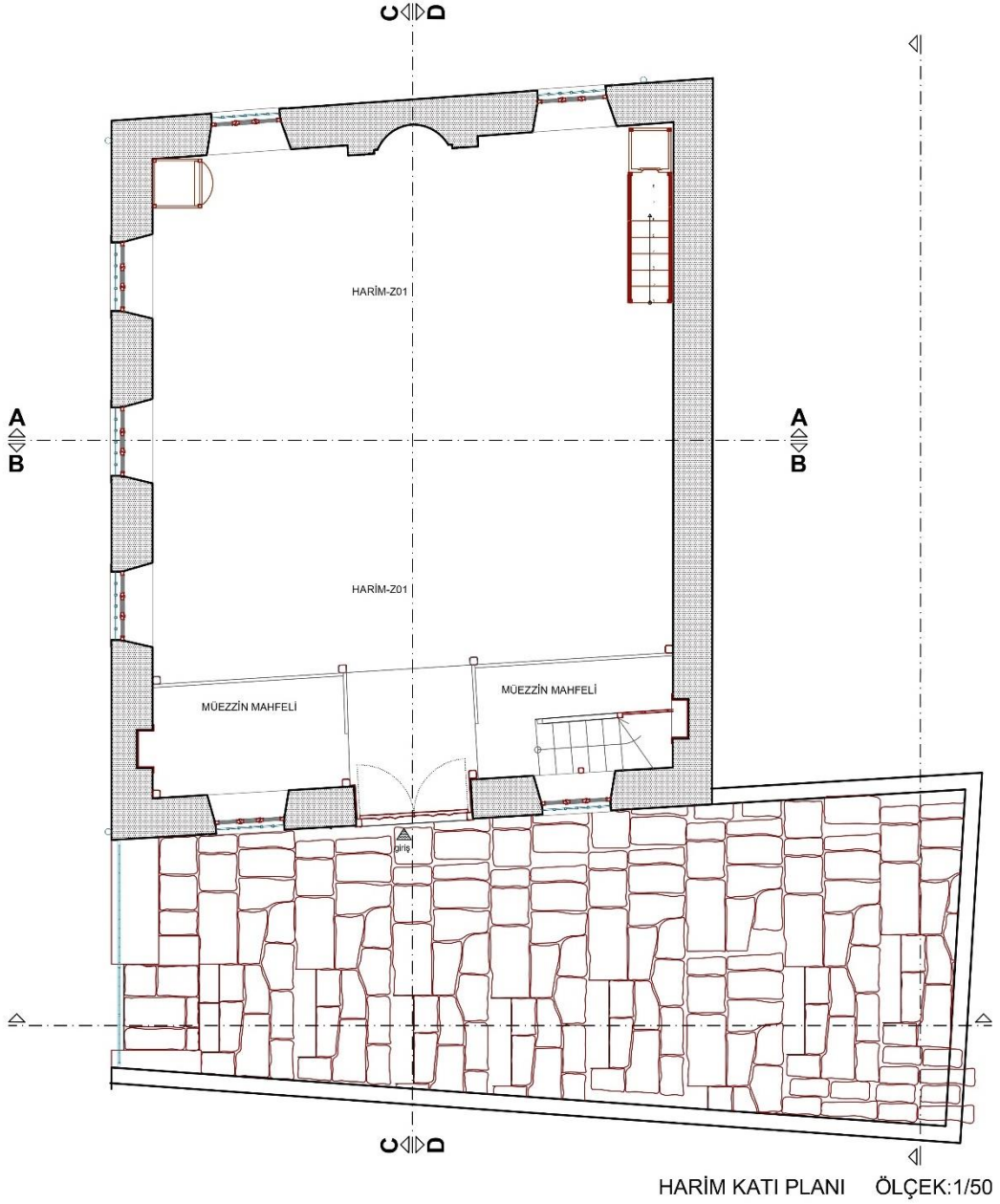
While the dome of the mosque is covered with such hand-carved decorations, it is not uncommon to see no hand-drawn work on the walls. Compared to other mosques, it should not be ignored that there may be hand-carved decorations on the walls of the mosque. The hand-carved decorations seen in the northwest corner of the harim also support this assumption. In order to reach a definitive conclusion on this issue, plaster scraping must be done on the walls of the sanctuary.

The exterior of the mosque was restored, but no study has been done on the inner part. Damages such as cracking, spilling and splitting have occurred in places in the harim. For this reason, there was a need for repairs in the interior as well.

As a result, with the facade rehabilitation works carried out in 2020, the mosque was largely restored to its original appearance from the outside and was reopened for worship in 2022.

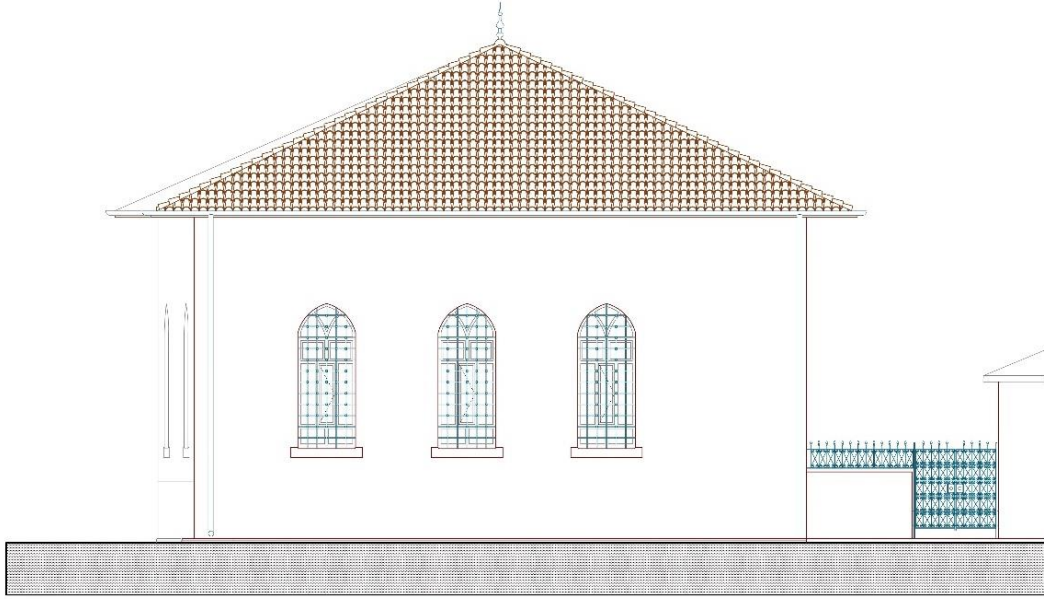
ÇİZİMLER

Çizim 1. Hacı Ömerler Camii Planı.

Kaynak: Baykan Mimarlık.

Çizim 2. Hacı Ömerler Camii Doğu Cephe Görünüşü

DOĞU CEPHESİ ÖLÇEK:1/50

Kaynak: Baykan Mimarlık.

Çizim 3: Hacı Ömerler Camii AA` Kesiti.

A-A KESİTİ ÖLÇEK:1/50

Kaynak: Baykan Mimarlık.

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1. Hacı Ömerler Camii Eski Fotoğrafı.

Kaynak: Dursun, 2020.

Fotoğraf 2: Hacı Ömerler Camii Güneydoğu Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 3: Hacı Ömerler Camii Güneydoğu Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 4: Hacı Ömerler Camii Güney Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 5: Hacı Ömerler Camii Güney Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 6: Hacı Ömerler Camii Güneybatı Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 7: Hacı Ömerler Camii Güneybatı Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 8: Hacı Ömerler Camii Kuzeydoğu Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 9: Hacı Ömerler Camii Kuzeydoğu Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 10: Hacı Ömerler Camii Kuzeydoğu Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 11: Hacı Ömerler Camii Kuzey Cephe Görünüşü.

Fotoğraf 12: Hacı Ömerler Camii Kuzey Cephe Görünüşü.

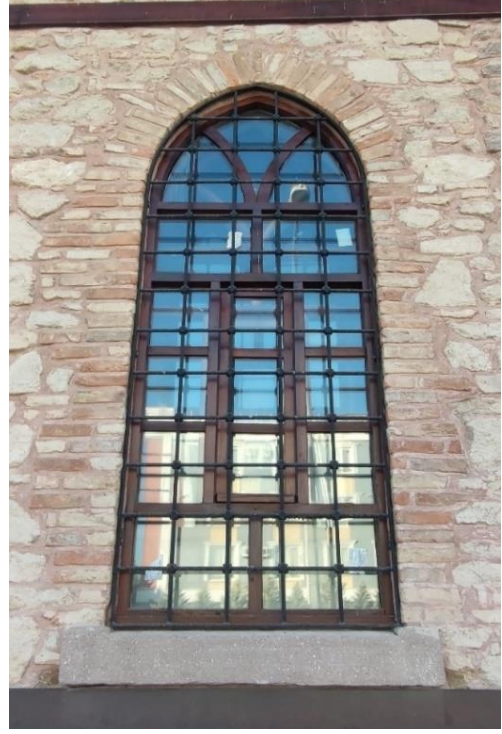
Fotoğraf 13: Hacı Ömerler Camii Avlu Görünüşü.

Fotoğraf 14: Hacı Ömerler Camii Avlu Görünüşü.

Fotoğraf 15-16: Hacı Ömerler Camii Pencereleri.

Fotoğraf 17-18: Hacı Ömerler Camii Girişi.

Fotoğraf 19: Hacı Ömerler Camii Harim Genel Görünüşü.

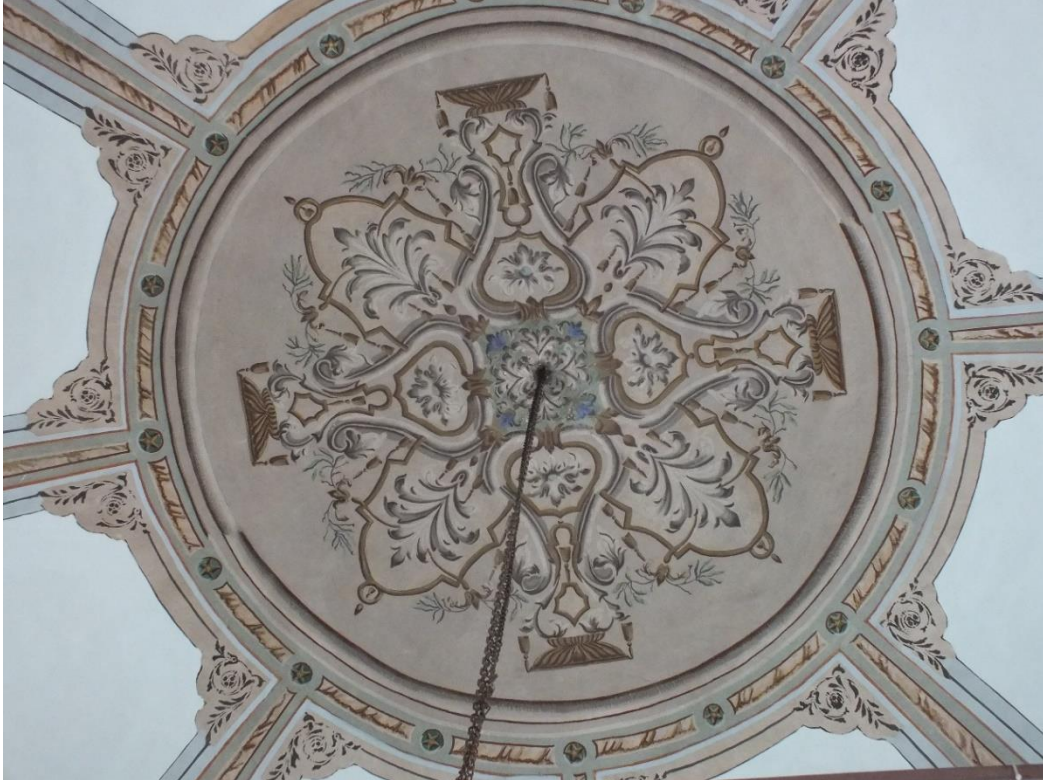
Fotoğraf 20: Hacı Ömerler Camii Harim Genel Görünüşü.

Fotoğraf 21: Hacı Ömerler Camii Kubbesi.

Fotoğraf 22: Hacı Ömerler Camii Kubbe Detayı.

Fotoğraf 23: Hacı Ömerler Camii Mahfil Katı.

Fotoğraf 24: Hacı Ömerler Camii Kalem İşi Süsleme.

Fotoğraf 25: Hacı Ömerler Camii Mihrabı.

Fotoğraf 26: Hacı Ömerler Camii Minberi.

Fotoğraf 27: Hacı Ömerler Camii Kürsü.

